

יריחורן תורת חפץ

באבני - חפץ

כולל ללימוד הלכה

שנשמע בשורות טובות

להיות כעץ

להיות כעץ –
פורש צילו לכל,
בלא שאלות לשאול.

להיות כעץ –
אשר בסתר אמירו,
יחליפו כח עמליו.

[יחליפו כח יצילו אבן קנשים
ירצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעצו]

להיות כעץ –
לנתק בסתיו עם השלכת
כל עלה, זלזל קמל
ללא נהי, ללא דמעה

באמונה –
שמי שהקמיל וייבש,
הוא גם יחדש.

להיות כעץ –
איתן שתול
בעוז חבר
באלפי שורשיו כבול.

להיות כעץ –
רגיש לכל תנועה
לחוש בלוב ופריחה.

לכפוף קומה בעת הסער
ושוב לזקוף בהדרת,
אל גובה הצמרת.

פרשו הורים –
הצל על ילדיכם
עדי יפרח –
פירות יניב
פרי הילולים.

ראש הכולל, הרב אליקים בן שלמה

העיקר בחיים זה אמונה. ההבנה היסודית ששום דבר לא מקרי, הכל מכון ומשמעותי. אמרו חז"ל: "בא חבקוק והעמידן על אחת, שנאמר: וצדיק באמונתו יחיה" (מכות כד, א). הרב קרוב ז"ל היה רגיל לפרש כך: "האמונה של האדם - מחייה אותו!". האמונה מאירה את החיים ומפרשת אותם באופן חדש: "כיצד מה שפגשתי כרגע מהווה חלק ממסלול התיקון שלי?". הקב"ה הוא אב רחמן שמשפיע עלינו חיים ומשימות, אם כן, גם זה חלק מהתיקון וההובלה לטוב. זה חלק מהארת ה' הפרטית אלי ובשבילי. רבי נחמן לימד אותנו כך: "כשאדם יודע שכל מאורעותיו הם לטובתו. זאת הבחינה היא מעין עוה"ב" (ליקוטי מוהר"ן, ד). היכולת שלנו לראות את התכלית בסוף ממתקת גם את הקשיים והאתגרים.

בשורות טובות לעם ישראל! בברכת התורה

פתרון החידה הקודמת

מספר הגברים – 25
מספר הנשים – 5
מספר הילדים – 70
סה"כ – 100 אורחים

הזוכה בפתרון החידה:

משפחת בו-אבו – אבני חפץ.

חוד חידה – לט"ו בשבט פתרונים 0522703641

בתווך-השבעה - אנו שלישיה
הנשיא עלינו יברך : שלישיה
ברם דעת חכמים הימנו לא נוחה
והנה חתן כלא-שבוע עוד עלינו יוסיף.

שיעורי תורה בכולל

תורת חפץ – כולל ללימוד הלכה באבני חפץ

הלכות טהרת המשפחה – הרב אליקים בן שלמה -
ראש הכולל

ימים שני, חמישי 12:15

שיעור ברמב"ם – מרא דאתרא הרב דוד לוי
שליט"א

ימי שני 12:15

הלכה בפרשה – הרב הדיין אברהם פורטל
ימי שלישי 8:45

נושאים הלכתיים – הרב אוריאל בן אבו
בוגר הכולל – רב בית הכנסת המרוקאי
ימי רביעי 8:15

טהרת המשפחה – הרב אריאל אליהו
בוגר הכולל – רב בית הכנסת משכן שלמה
ימי שני 21:00

דף יומי – הרב דניאל כהן
ימים א-ה 20:15, ימי שישי 12:30, מוצ"ש 20:00

צורבא – הרב אליהו אבדורם
ימי שישי 10:30

כל יום שלישי בשעה 20:15
מתקיים לימוד של "ספר אורות"
מפי הרב ינקי מייטליס
בספריה - בבית הכנסת האשכנזי -
מוזמנים להצטרף.

תורת חפץ
כולל ללימוד הלכה באבני חפץ

אצלנו בונים קומה בסיסית בלימוד התורה.
• לימודים לקראת מבחני ההסמכה
על הרבנות הראשית
• שיעורי עומק בחשבת ישראל
• "חבורה" – תכנית אישית בהעברת שיעורים
בהנחיית ראש הכולל
• ליצור צמוד של ראש הכולל

כולל הלכה תורת חפץ
הוקם ביישוב אבני חפץ
לפני שבע שנים
האברכים לומדים בכולל
עם ליצור אישי וכוונת נעימה.
ב"ה, הכולל זכה להוציא מתוכו
רבנים מוסמכים.

מלגה בנאה

יחס אישי וליצור צמוד

דיוור מוזל

הרב דוד לוי שליט"א – רב הישוב / פירות שביעית כהכנה למקדש

חודש שבט הוא החודש שבמהלכו העצים מתחילים לשתות ממי הגשמים של השנה החדשה. בכל שנה טו בשבט הוא הזמן שפירות האילן שגדלים ממנו ואילך ניזונים ממים אלו, ולכן הפירות שחונטים לאחר טו בשבט הם פירות השנה החדשה. מסיבה זו טו בשבט הוא ראש השנה לאילן לענין תרומות ומעשרות, בשנת השמיטה הפירות¹ שיגדלו מעתה יהיו קדושים בקדושת שביעית.

בשנת השמיטה אנו מתלבטים מה להעדיף ולקנות, האם פירות בקדושת שביעית שנקטפו על ידי שליחי בית הדין (אוצר בית דין), או פירות מ'היתר המכירה', או להעדיף פירות שגדלו בארצות אחרות והמיובאים לארץ כיבול נוכרי מחו"ל. אחד השיקולים העיקריים בבואנו להכריע בענין זה, הוא כיצד ננהג לעתיד לבוא, בקרוב. כאשר יבנה בית המקדש ומצוות השמיטה תהיה מהתורה. כולנו מצויים ב'ציפית לישועה', אין הכוונה רק לאמירה בעלמא, אלא לצפות בכל יום שיבוא, ציפיה צריכה להיות מלווה במעשים². לאחר חורבן בית המקדש, תקנו חכמים, ובראשם רבי יוחנן בן זכאי³, תקנות 'זכר למקדש'. בין התקנות ראוי להזכיר:

1. נטילת לולב כל שבעה בכל המדינה ולא רק בבית המקדש – זכר למקדש.
 2. יום הנפת העומר, טז ניסן, אסור כל היום באיסור אכילה מהתבואה החדשה, מהידיעה שבמהרה יבנה המקדש והתבואה החדשה תהא אסורה עד שעת הקרבת קורבן העומר.
 3. הקפות התיבה בבית הכנסת עם הלולב (הושענות) – בזמן שבית המקדש היה קיים הקיפו רק בבית המקדש. אחר החורבן תיקנו להקיף את התיבה בבית הכנסת.
 4. נטילת ערבה בבית המקדש היא הלכה למשה מסיני, משחרב בית המקדש אנו נוטלים ערבה ביום הושענא רבה, כזכר למקדש.
 5. מנהג הגאונים להדליק נר חנוכה בבית הכנסת⁴ – זכר למנורה במקדש.
- רוב תקנות אלו הן 'זכר למקדש', אחת מהן, איסור חדש, היא הכנה לבית המקדש. מצוות השמיטה דומה לה, בכך שהיא מצווה המוטלת על העם במדינה ולא נוהגת רק במקדש. ואנו, בחיי המעשה שלנו, צריכים להתכונן לתקופה בה חובת שמיטה תהיה מהתורה⁵, ושיבנה בית המקדש. לכן:
- א. יש ענין לעלות בכל אחד משלושת הרגלים. למקום המקדש 'זכר לעליה לרגל'.
 - ב. כל יהודי צריך לתת מעשר מהכנסותיו לצדקה⁶, כמו שבימי בית המקדש היינו נותנים כ 10% מההכנסות ללויים ולכהנים, לעבודת המקדש ולהפצת תורה. ועוד קרוב ל 10% היה האדם מקדיש לצרכי אכילתו בירושלים, בעת שעלה לרגל, להתחבר לקדושתה⁷.
 - ג. כך גם אנו בבואנו לקנות פירות בשנת השמיטה, עלינו להתכונן ל'במהרה יבנה המקדש'.
- לפיכך נעדיף לקבל פירות מאוצר בית דין⁸ ובכך להתכונן לימים בהם חובת שנת השמיטה תהיה מהתורה. אז האפשרויות האחרות לא יוכלו להתקיים:
- (1) היתר מכירה – עם כל חשיבותו לכלכלת מדינת ישראל היום, מבוסס במידה רבה על כך שחובת השמיטה בימינו היא מדרבנן. הוא לא יוכל לחול כאשר חובת השמיטה תהיה מהתורה.
 - (2) פירות נוכרי – מארצות רחוקות, יישארו כאפשרות גם בזמן בו בית המקדש יעמוד על תילו, אלא שבאפשרות זו איננו מכניסים לגופנו מקדושת ארץ ישראל⁹.

סיכום לענין בואנו לקנות פירות

החל מהחודש הבא עלינו לטובה, בבואנו לקנות פירות, נשתדל ונחזר אחרי פירות בקדושת שביעית, פירות שנקטפים ומגיעים אלינו על ידי שליחי בית הדין באמצעות אוצר בית הדין.

תשובה לשאלה הלכתית – הרב הדיין אברהם פורטל

מה הדין במוצא מציאה בתוך מקום השייך לחבירו או בתוך חפץ של חבירו?
בזה יש חילוק בין 2 סוגי מטמונית:

א. במציאה שעתידי הקונה למוצאה, אך כשקנאה לא הבחין במטמון ולא העלה כלל בדעתו שיש בתוך זה מטמון. למי שייך המטמון?

לדעת הנתיבות בחושן משפט סימן רל"ב סעיף קטן ח' - המטמון נקנה כבר מתחילה לקונה.
ואילו מדברי הרמ"א משמע וכך מדויק ברמב"ם ושולחן ערוך ובעיר שושן (בסוף סימן רל"ג) - המטמון שייך למוצא.

ב. אך בדבר שלא אמור כלל להבחין במטמון - כלל לא ידע ממטמון זה בשעת הקנייה.

לדעת כולם המטמון שייך למוצא שקנאה בהגבהה.

לכן במקרה הראשון: לדעת כולם השטרות שייכים ליוסי.
ובמקרה השני: נחלקו בזה האחרונים ויכול הפועל לטעון שהוא סובר להלכה כדעת האחרונים ששרשרת שייכת לו.

א. יוסי התארח אצל חבירו דני ושם לב שיש לו ספה ישנה, החליט יוסי לחטט בין חריצי הספה מתוך סקרנות ואכן הופתע לגלות שטרות כסף רבים בתוך הספה.

יוסי מייד שאל את דני מהיכן קנה את הספה?
ענה לו דני: קניתי את זה מאיזה סוחר יד שניה.
אמר לו יוסי: תשמע גיליתי את השטרות האלו בתוך הספה.
לפי ההלכה, למי שייכים שטרות אלו?

ב. רותי עמדה בתוך בסופר לקנות דגים טריים לכבוד שבת. הפועל שקל את הדג והתחיל לנקות את הדג, רותי הבחינה תוך כדי הניקוי שהפועל השליך איזה חפץ הצידה תוך כדי הניקיון. רותי שאלה אותו: מה זה?
הפועל התחמק מלענות לה תשובה. היא פנתה שם לאחראי, ואכן הלה גילה שהוא זרק שם בצד שרשרת יקרה שהייתה בתוך הדג. למי שייך השרשרת לרותי או לפועל ואולי לבעל החנות?

ראשית, צריך לבדוק שאין סימנים לאבידה זאת ואף אם יש סימנים, צריך לשער אם כבר המאבד התייאש מאבידה זאת.
רק אם יש סימנים ומסתבר שהמאבד לא התייאש מאבידה זאת אז יש לזה דין מציאה, וחייב להחזיר.

לכן במקרים שהבאנו בשניהם אין אפשרות לדעת מי איבד את המטמון, וברור שזו מציאה.
עכשיו נשאר לנו לברר:

¹ לא נתייחס כאן לפירות ההדר שאינם במקורם מארץ ישראל וגם לאתרוג שהיה ידוע בימי חכמים, נקבעו לו דינים שונים בקביעת שנות המעשר והשמיטה.

² דוגמאות לכך: מסופר על גדולי ישראל שעי' מיטתם עמדו בגדי שבת מגוהצים כדי לקבל פני משיח צדקנו. וכן זקן קנה בית בעיר העתיקה, סמוך להר הבית, כדי להיות מוכן בכל עת לעבודתו בבית המקדש.

³ רבן יוחנן בן זכאי, מגדולי התנאים לימד תורה ברבים ע"י בית המקדש לפני חורבנו, והמשיך במשך עשרות שנים אחרי החורבן. הוא דרש את 'יבנה ואת חכמיה' כדי שאחרי החורבן התורה תמשיך להיות מופצת. לחיזוק בתי הדין הוא תיקן שבראש השנה החל בשבת, יהיו תוקעים במקום בו יש בית דין, כמו בבית המקדש.

⁴ מצוה זו נפרדת ממצות הדלקת נרות חנוכה. מברכים עליה כמצווה בפני עצמה. את החנוכה מניחים בבית הכנסת בדרום, כמו בבית המקדש, ולא בפתח הבית.

⁵ מצוות שמיטה מהתורה מתקיימת כאשר רוב עם ישראל יושב בארצו.

⁶ מעשר כספים לעני הוא חובה בסיסית. ראוי שהאדם יוציא עשירות נוספת מנכסיו לצרכי לימוד תורה והתפתחות רוחנית.

⁷ בארבע מתוך שש שנות המעשר. בנותרות ניתן כסף זה לעניים.

⁸ אלא רק כדי לקיים מצוות אכילת פירות בקדושת שביעית, לדעת הרמב"ם. על חשיבות אכילת פירות בקדושת שביעית, כותבים רבותינו, לגבי מי שרוצה לקבל על עצמו תענית יחיד, ועומדים לפניו פירות שביעית לאכילה, לא ישב בתענית אלא יאכל מפירות שביעית.

⁹ ע"פ ה"פ בשו"ע או"ח הלכות ברכות.

סיפור: הויתור על המרק

מתוך הספר: ופריו מתוק

הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל סיפר על מעשה שהתרחש עימו לפני שנים רבות:

בשנות האימה הנוראות באירופה, הוגלה הגר"י גלינסקי לסיביר, והוטלו עליו תנאי-רעב למשך 40 יום. בתום ימי הרעב, הובא לפניו, כהטבה מיוחדת, מרק חם.

והנה, בעת שהמרק היה מונח לפניו, הגיע למקום יהודי נוסף שהיה נתון עדיין בתנאי הרעב, ועל פניו ניכרים היו אותות הצום הממושך. הגר"י גלינסקי, היררר האם להעניק ליהודי זה, "חול"ב" שמו, חלק ממנת המרק שלו, שהרי גם הוא, הרב גלינסקי, היה זה עתה תחת רשמים של התנאים הקשים, וסבל מאוד מחרפת הרעב.

לאחר כמה שניות נפשט הספק. הוא אמר לעצמו: 'ענקל'ה, יענקל'ה, האם הינך מסוגל לאכול לבדך, כאשר לצידך יש יהודי רעב?... ההחלטה גמלה בליבו לתת את המרק גם לחול"ב, שאכן אכל מן המרק ונהנה מאוד.

שנים רבות לאחר מכן, כאשר הגר"י גלינסקי היה כבר בארץ ישראל, והפך לאחד ממרביצי התורה והמוסר המפורסמים, הגיעו ארצה העולים, בני עדות המזרח, ששוקנו על ידי הממסד במחנות הידועים לשמצה, שם העבירו אותם על דתם ודעתם.

כיוון שחלק גדול מן העולים רצו להעניק לילדיהם חינוך חרדי, שיגר אותי מרן החזו"א זצ"ל, כך ממשיך ומספר הגר"י גלינסקי, למחנות העולים, על מנת שאברר מה מספרם של ההורים המעוניינים בחינוך דתי.

הגעתי למקום יחד עם תלמיד חכם נוסף, כיום - אחד מגדולי ההלכה בבני ברק, ומיד בתחילה נוכחנו לדעת שאין כל אפשרות להיכנס למחנה, בהיותו סגור ונעול על מסגר ובריו מכל צדדיו. חזרנו אל מרן זצ"ל ותיארנו לפניו את המצב בשטח, והחזון איש אמר לנו, לחפור מנהרה מחוץ לגדר ולהשתחל דרכה אל פנים המחנה...

הגר"י גלינסקי ועמיתו עשו כמצוות החזו"א, וחדרו בצורה זו אל מחנה העולים. לא עבר זמן קצר ומדריכי המחנה לכדו אותם ושאלום לפשר מעשיהם במקום. בשלב זה התברר שהמדריכים היו דוברי אידיש, והדבר נעשה בכוונה תחילה כדי שהילדים לא יכירו את שפת המדריכים, ולא המדריכים את שפתם של העולים, כדי שלא תיווצר ביניהם כל קירבה, וההשפעה על העולים תהיה נתונה אך ורק בידיהם של הממסד.

המדריכים פנו אפוא באידיש אל 2 האורחים הבלתי-קרואים, ודרשו מהם לצאת מן המחנה, 'ואנחנו עשינו עצמנו כמי שאיננו מבינים את השפה הזו'... הם הניחו אותנו בצד, ואני עשיתי עצמי כאפרכסת כדי לשמוע מה הם משוחחים ביניהם. בין-לבין אני שומע אותם אומרים האחד לרעהו 'עוד מעט יגיע חול"ב, ואז נראה מה לעשות איתם'...

השם "חול"ב" העלה במוחו של הגר"י גלינסקי זיכרונות מימים-עברו, אם כי באותו רגע עדיין לא זכר בדיוק מי הוא אותו חול"ב והיכן פגש אותו. רק לאחר שאימץ היטב את מוחו, ניזכר במרק המהביל שנתן לחול"ב בסיביר. עד מהרה התברר שאיש זה היה עתה אחד המדריכים הראשיים במחנה.

ואכן, בתוך כמה דקות הגיע חול"ב למקום, וכשראה את הגר"י גלינסקי נזכר אף הוא באותו מרק חם וטעים שקיבל ממנו, וטפח על כתפיו של הרב בהתלהבות רבה, כמי שמעוניין לגמול לו עתה טובה תחת טובה על מה שעשה עימו באותה תקופה.

"האם רוצה עתה שאסייע בידך לצאת מן המחנה?" שאל חול"ב. והגר"י גלינסקי הצטחק: "זה אני יודע לעשות לבד"...

ידעתי שעליי לנצל עתה את רצונו להכיר לי טובה, אומר הגר"י שליט"א, והחלטתי ללכת על כל הקופה... לקחתיו הצידה וביקשתי ממנו לברר כמה הורים מעוניינים בחינוך דתי...

חול"ב שמע את הדברים, ונירתע לאחוריו. למשימה שכזו הוא לא ציפה. אבל לבסוף גברה בו מידת הכרת הטוב, והוא מחליט לסייע להרב גלינסקי. "המתן כאן עד שהמדריכים יילכו, ואז אמלא את בקשתך".

לא עבר זמן רב, וחול"ב חזר עם רשימה של כ-65 הורים הדורשים חינוך דתי. הרשימה הזו הועברה לגורמים המתאימים, וחלק ניכר מהם אכן זכה להגיע לתלמודי תורה ולישיבות קדושות, והקים לאחר מכן בתים יהודיים לתפארת. וכל כך למה? - בגלל אותו מרק חם שנתן הגר"י גלינסקי ליהודי המורעב בסיביר.

הרב אליקים בן שלמה – ראש הכולל

משפחה לא דתית הביאה עוגה בשבת

שאלה מחוזרים בתשובה: בבוקר יום שבת הגיעו אלינו ההורים לביקור עם עוגה כשרה שהביאו תוך כדי חילול שבת. האם מותר לאכול אותה בשבת משום כבוד ההורים?

תשובה

בשעת הצורך אפשר להקל ולאכול מהעוגה כיוון שיש מקילים בחילול שבת בשוגג וכשלא נעשה מעשה בגוף החפץ.

הרחבה

בגמ' (חולין טו, א): "... דתנן: המבשל בשבת, בשוגג - יאכל, במזיד - לא יאכל, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר: בשוגג - יאכל במוצאי שבת, במזיד - לא יאכל עולמית; רבי יוחנן הסנדלר אומר: בשוגג - יאכל למוצאי שבת לאחרים ולא לו, במזיד - לא יאכל עולמית לא לו ולא לאחרים".

בהמשך הגמ' מוסיפה: "... כי מורי להו רב לתלמידיה - מורי להו כר' מאיר, וכי דריש בפירקא - דריש כרבי יהודה משום עמי הארץ!". כלומר רב היה פוסק לתלמידיו כר' מאיר אך בציבור היה פוסק כר' יהודה.

כתב הר"ן שבת יז, א: "ונקוט האי כללא בידך, מזיד דרבי מאיר כשוגג דרבי יהודה, מזיד דרבי יהודה כשוגג דרבי יוחנן הסנדלר".

לסיכום העמדות השונות:

	מזיד		שוגג	
	לו	לאחרים	לו	לאחרים
רבי מאיר	לא יאכל בשבת		יאכל מיד	
רבי יהודה	אסור עולמית	לא יאכל בשבת	לא יאכל בשבת	
רבי יוחנן הסנדלר	אסור עולמית		אסור עולמית	לא יאכל בשבת

התוס' פסק כר' מאיר: **תוס'** חולין טו, א ד"ה מורי להו כר"מ - "משמע שכן הלכה. וכן דרש רבא בפ' כירה (שבת דף לח. ע"ש) כר"מ". הסיבה לכך, משום שרב הורה לתלמידיו כר' מאיר משמע שבאמת הלכה כמותו במקרה זה.

אבל לפי כללי הפסיקה שמסורים בידינו רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה (עירובין מו, ב). כך פסק הרמב"ם. **רמב"ם** ו, כג: "ישראל שעשה מלאכה בשבת. אם עבר ועשה בזדון אסור לו ליהנות באותה מלאכה לעולם, ושאר ישראל מותר להם ליהנות בה למוצאי שבת מיד שנאמר (שמות ל"א) 'ושמרתם את השבת כי קדש היא' היא קדש ואין מעשיה קדש".

כיצד: ישראל שבשל בשבת **במזיד**, למוצאי שבת יאכל לאחרים אבל לו לא יאכל עולמית, ואם בשל **בשגגה** למוצאי שבת יאכל בין הוא בין אחרים מיד, וכן כל כיוצא בזה". כשיטת הרמב"ם פסק **השו"ע** [או"ח שיח, א]. **לפי זה, היה צריך לאסור את העוגה** שהובאה על ידי האורחים בשבת שהרי גם בשוגג לא יאכל בשבת!

אך נראה שיש להקל מהסיבות הבאות:

א. **הגר"א** שיח, א פסק **תוס' ורבי מאיר** שבשוגג יש להקל,

והמשנ"ב שם, ז כתב לסמוך על זה בשעת הצורך. בנדון דידן,

בני המשפחה שהביאו את העוגה הם שוגגים בהלכות שבת

(נלע"ד בס"ד שיש להחשיב את כבודם של חוזרים בתשובה

ומשפחותיהם כמקום הצורך).

ב. **החיי אדם כלל ט, יא פסק:** "...ודוקא בדבר שנעשה מעשה

בגוף הדבר, שנשתנה מכמות שהיה כמבשל וכיוצא בו. אבל

המוציא מרשות לרשות שלא נשתנה הדבר מכמות שהיה אם

בשוגג, מותר אפילו לו אפילו בו ביום" (הובא בביאור הלכה

סימן שיח). בנדון דידן, בעוגה לא נעשה מעשה בגופה אלא

היא הובאה כמו שהיא.

לסיכום: בשעת הצורך יש להקל בנדון זה של שוגג בתנאי שלא נעשה מעשה בגוף החפץ.

כי האדם עץ השדה" –

הרב אוריאל בן אבו,

רב בית הכנסת המרוקאי

החודש, חודש שבט, נזכה בע"ה לחגוג את אחד מארבעה ראשי השנים שיש בשנה, שהוא למעשה ראש השנה לאילן.

ראש השנה זה, בניגוד לראש השנה של חודש תשרי, אין לו משמעות גדולה בקרב רוב הציבור. שכן רוב הציבור כיום, אינו עוסק בחקלאות או אפילו בגידול פירות באופן פרטי בבית. ולכן אך טבעי היה, שמועד זה לא יצוין כלל ע"י רוב הציבור. אך ראו איזה פלא, הרבה מעם ישראל מציין מועד זה. אומנם כל אחד בדרכו, חלק מהציבור ע"י ביצוע המנהג היפה של אכילת פירות משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל. חלק אחר ע"י שתילת עצים בבתי הספר, בגנים הציבוריים, בחורשות קק"ל וכדומה. וחלק נוסף באמצעות נתינת שי במקום העבודה בדמות פירות יבשים אך עדיין יום זה מצוין בפי עם ישראל.

בגמרא במסכת תענית ה', מובא סיפור על רב נחמן ורב יצחק שבו בירך רב יצחק את רב נחמן בשעה שנפרדו איש מחברו וכך ברכו: אמשול לך משל, למה הדבר דומה - לאדם שהיה הולך במדבר והיה רעב, עייף וצמא, ומצא אילן שפירותיו מתוקין וצלו נאה, ואמת המים עוברת תחתיו. אכל מפירותיו, שתה ממימיו, וישב בצילו. וכשביקש לילך, אמר: אילן אילן, במה אברכך? אם אומר לך שיהו פירותיך מתוקין - הרי פירותיך מתוקין, שיהא צילך נאה - הרי צילך נאה, שתהא אמת המים עוברת תחתך - הרי אמת המים עוברת תחתך. אלא: יהי רצון שכל נטיעות שנטעין ממך יהיו כמותך. אף אתה, במה אברכך? בתורה - הרי תורה, אם בעושר - הרי עושר, אם בבנים - הרי בנים. אלא: יהי רצון שיהיו צאצאך כמותך.

סיפור זה בגמרא היה קשה לי בהקשר של אחי.שכן, לפני שש שנים, ערב טו בשבט, נהרג אחי הצעיר בתאונת דרכים, בדרכו למילוי תפקידו הצבאי. ולכן מאז ועד היום יוצא לנו לציין את המועד הזה ביחד עם ציון יום השנה של אחי.

ומאחר ואחי נגדעו חייו ללא ילדים, כביכול ברכה זו אינה שייכת בו. אך באמת, לאחר התבוננות בסיפור אפשר לפרש ולומר שהברכה שבירך רב יצחק את רב נחמן בברכת צאצאים שיהיו כמותו. אין הכוונה רק לצאצאים ביולוגים, שזה ודאי. אלא גם נראה לומר שהוא מברכו שגם צאצאיו הרוחניים יהיו כמותו. כלומר ששמו הטוב של האדם בחייו ימשיך וישפיע בעולם גם לאחר מותו, כמו שלימדונו חז"ל: "טוב שם משמן טוב, ויום המוות מיום היולדו".

ובאמת כדי שיוכלו לברך אדם בברכה זו שצאצאיו יהיו כמותו ולא תהיה חס וחלילה קללה, אותו אדם צריך שבחייו יתקיימו בו תנאים אלו. ובאמת מאחי למדנו את הנתינה ללא גבולות ואת הענווה שאפיינה אותו, ולכן אך טבעי הוא, שאחד מהדברים שנעשו לעלוי נשמתו היה הקמת בית חם לחיילים. ששם חיילים יכולים לעזור מפעולתם המבצעים ולהתערען ולהמשיך בתפקידם.

ולכן נסיים ונאמר שבמה אברככם? **שיהי רצון שפירותיכם יהיו כמותכם! בברכת ט"ו בשבט שמח!**

ארץ-ישראל – הרב יעקב מייטליס

ראש ישיבת בני עקיבא השומרון

ברכות חמות ללומדי הכולל ולרב אליקים העומד בראשו המוסיפים אור של תורה וקדושה בישובנו, שיזכו להגדיל תורה ולהאדירה.

ט"ו בשבט נקבע כראש השנה לאילנות לענין שנות המעשר, אך זו הזדמנות חשובה לבידור היחס בין עם ישראל לארץ ישראל.

ומי לנו יותר מהרב קוק זצ"ל שכתב ועסק רבות בנושא זה.

אומר הרב בפתיחתו לספרו החשוב והיסודי אורות:

אַרְצֵי יִשְׂרָאֵל אֵינָהּ דָּבָר חִיצוֹנִי, קִנְיָן חִיצוֹנִי לְאַמָּה, רַק בְּתוֹר אֲמִצְעֵי לְמִטְרָה שֶׁל הַהִתְאָגְדוֹת הַכְּלָלִית וְהַחֲזָקָה קִיּוּמָה הַסְּמֵרִי אוֹ אֲפִלּוּ הַרוֹחֵנִי. אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל הִיא חֲטִיבָה עֲצֻמֹּתִית קְשׁוּרָה בְּקֶשֶׁר חַיִּים עִם הָאָמָה, חֲבֻקָה בְּסִגְלוֹת פְּנִימִיּוֹת עִם מִצִּיאוֹתֶיהָ.

וּמִתּוֹךְ כֶּךָ אֵי אֲפֶשֶׁר לַעֲמֹד עַל הַתֵּכֵן שֶׁל סִגְלַת קִדְשֵׁת אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלְהוֹצִיא לַפֶּעַל אֶת עֶמְקַ חֲבָתָהּ, בְּשׁוּם הַשְׁכָּלָה רִצְיוֹנִלִית אֲנוֹשִׁית כִּי אִם בְּרוּם ד' אֲשֶׁר עַל הָאָמָה בְּכָלֶלָה,

יֵשׁ לְשֹׂאוֹל, מִדּוּעַ הֵרֵב פּוֹתַח אֶת סִפְרוֹ בְּדֶרֶךְ הַשְּׁלִילָה? - "אַרְץ יִשְׂרָאֵל אֵינָה..."

הרב פותח כך כיון שניתן מאוד בקלות לטעות ולחשוב שאפשר להסתכל על ארץ ישראל כאמצעי, כמקום שהאומה יכולה להתרכז יחד במקום אחד, להרגיש כמו בבית, מקום בטוח לאומה "מקלט לילה" בגלל צרות הגלות. אפשר גם לחשוב שלארץ ישראל יש מעלות רוחניות שעוזרות לנו לממש את התוכן הרוחני שיש באומה. בארץ ישראל ניתן לקיים הרבה מצוות נוספות, מצוות התלויות בארץ. אך הסתכלות זו היא חלקית, ודאי שארץ ישראל עוזרת לקיומו החומרי של עם ישראל, ודאי שהיא גם עוזרת לקיומו הרוחני של העם, אך יש משהו עמוק הרבה יותר. ארץ ישראל אינה אמצעי ל... אלא מטרה בעצמה.

לארץ ישראל יש מעלות טובות וחשובות, רק בארץ ישראל מפרישים תרומות ומעשרות ושומרים שמיטה, על פי הרמב"ן (ויקרא יח כה) אפילו מצוות שבגופו מעלתם בארץ ישראל גבוהה הרבה יותר, הרמב"ן, הולך בעקבות רש"י, ומסביר בכמה מקומות שאכן הערך של קיום המצוות בחו"ל הוא חלקי. יש קשר בין האדם לבין המקום, ורק במקום שבו שורה השכינה אנחנו מחויבים בקיומן של המצוות. הקיום השלם והמלא של המצוות הוא רק בארץ ישראל וכהגדרתו הקולעת של הרמב"ן כי עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה' ברור שאין הרמב"ן מתכוון לפטור את בני חו"ל מקיום מצוות מדאורייתא, שכן כאמור משנה מפורשת היא שמצוות הגוף - חייבים בהן בין בארץ ובין בחו"ל. הרמב"ן מדבר על הרובד האידיאלי של קיום המצוות, וזה מתקיים רק בארץ ישראל.

א"י היא קדושה וטהורה וכל מי שנמצא בה זוכה למעלות גדולות, אך ארץ ישראל היא אינה אמצעי. החיבור שלנו לארץ ישראל הוא חיבור עמוק, ייחודי, עצמי, כמו אברי האדם המחוברים זה לזה, אין אבר שהוא אמצעי ל... גוף האדם הוא יחידה אחת, כך גם הקשר לארץ ישראל הוא קשר של חיים.

גם בארץ ישראל ניתן לחיות חיים פסיים, אך רק כיחידים, לא כאומה היכולה להביא ביטוי את ייחודה, בארץ ישראל עם ישראל לא חי, כפי שמבטא זאת הגר"א בצורה חריפה בפירושו לספרא דצניעותא (חלק מספר הזוהר): "כי מעת שחרב הבית יצאה רוחנו עטרת ראשנו ונשארנו רק אנחנו הוא גוף שלה בלא נפש. ויציאה לחוץ לארץ הוא הקבר ורימה מסובבת עלינו ואין בידינו להציל מן העובדי כוכבים האוכלים בשרינו. ומכל מקום היו חבורות וישיבות גדולות עד שנרקב הבשר והעצמות נפזרו פיזור אחר פיזור. ומכל מקום היו עדיין העצמות קיימות שהתלמידי חכמים שבישראל מעמידים הגוף עד שנרקבו העצמות ולא נשאר אלא תרווד רקב מאתנו ונעשה עפר שחה לעפר נפשנו. ואנחנו מקוין עתה לתחית המתים התנערי מעפר קומי כו' (ישעיה נ"ב) ויערה רוח ממרום עלינו."

ארץ ישראל לא יכולה להוציא אל הפועל את מעלותיה בלא עם ישראל, ועם ישראל אינו יכול להוציא את כוחותיו ללא ארץ ישראל, ב"ה זיכנו בדורות האחרונים, מאז ששבנו לארצנו להתחיל ולהוציא אל הפועל את הכוחות הרוחניים העמוקים הגנוזים בהאומה, ויהי רצון שנזכה להמשיך תהליך הגאולה "ולאור חדש על ציון תאיר במהרה.